UNIVERSITĀTES AVĪZE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVUMS

Iznāk kopš 1989. gada 7. septembra

Nr. 30 | 1990. GADA 20. APRILĪ | Maksā 2 kap.

Tie tomēr ir mūsu republikas pilsoņi

Jau informējām, ka LU pārstāvji devās uz Viļņu, lai piedāvātu palīdzību mūsu republikas pilsoņiem, kuri mācās Augstākajā Partijas skolā. Kā zināms, ar Lietuvas neatkarības pasludināšanu, būtiskas pārmaiņas skārušas arī šo — t. s. augstskolu, kura sagatavoja potenciālos partijas funkcionārus. Tagad nedaudz sīkāk par šī brauciena mērķiem un iznākumu.

Rektors JURIS ZAĶIS: Maskava kārtējo reizi nodemonstrēja savu spēku, parādot, ka tieši tai ir vislielākās tiesības uz Viļņas Augstāko partijas skolu (VAPS). Šī mācību iestāde tika okupēta (vai pārņemta) centra vadībā.

Radās jautājumi — kas notiks ar mūsu republikas cilvēkiem, kas tur mācījās? Vai viņi šādos apstākļos vēl gribēs turpināt izglītošanos?

A. Brazauska partija ieteica turpināt studijas Viļņas Universitātē un Pedagoģiskajā institūtā. Zināmā mērā tas aizskar mūsu pašlepnumu, tādēļ piedāvājām saviem pilsoņiem mācīties tālāk Latvijas augstskolās.

— Konkrēti, kādas mācību iestādes būtu ar mieru viņus pieņemt? Vai tagad netiks radītas kādas speciālas privilēģijas šiem Viļņas kadriem?

Pēcdiploma apmācības prorektore SOLVEIGA ŽVIRBLE: Pirmkārt — tās varētu būt Latvijas Universitāte, Lauksaimniecības akadēmija un Daugavpils Pedagoģiskais institūts. Kas attiecas uz Universitāti, mana kolēģe Milda Klepere iepazīstināja ar iespējām mācīties vakara un neklātienes nodaļā.

Otrkārt, bija nopietna saruna par mūsu prasībām. Skaidrs, ka nedosim ne mazākās atlaides.

— Kādās fakultātēs viņi varētu mācīties?

S. ŽVIRBLE: Domāju, ka Ekonomikas, kā arī Vēstures un filozofijas fakultātē. Zinu, ka Viļņā īpašs akcents likts uz šādu sfēru priekšmetiem. Protams, arī uz t. s. padomju celtniecību.

— Vai VAPS saņemto zināšanu līmenis ir adekvāts Universitātē iegūstamajam?

S. ŽVIRBLE: Esmu dzirdējusi, ka tie cilvēki, kuri nāk no šīs skolas un pēc tam iestājas Universitātē, lai iegūtu vēl kādu specialitāti, uzrāda visumā labu zināšanu līmeni. Tā vismaz saka mūsu eksaminētāji.

Un tomēr, šajā gadījumā runa var būt tikai par neklātienes pirmo, otro kursu. Skaidrs, ka būs nepieciešams milzīgs individuālais darbs, lai sasniegtu mūsu prasības.

Turklāt, daudzi uz Viļņu aizbraukuši no LU. Arī Rīgas konsultāciju punktu taču apkalpo mūsu pašu pasniedzēji.

— Tātad, visumā esat apmierināti, bet mācību laikā nekādas privilēģijas viņiem nedosit. Bet kā būs ar iestājpārbaudījumiem? Vai jūs šos cilvēkus automātiski neieslēgsit studentu skaitā?

J. ZAĶIS: Nekādā veidā savas prasības nepazemināsim. Ne jau kompartija noteiks, ko un kā sagatavot. Mēs vienīgi piedāvājam studēt dzimtajā valodā un izņēmuma kārtā palielināsim dažas akadēmiskās grupas. Protams, ņemot vērā iepriekš minētos nosacījumus.

Vai viņiem būs jākārto iestājeksāmeni, vai pietiks ar pārrunām, to noteiks vienīgi fakultātes pašas.

— Paraksturojiet šo Viļņas kontingentu!

S. ŽVIRBLE: Daļa bija tādi, kuriem savas nākotnes perspektīvas ir zināmas. Tie, kuriem nākamais amats ir visciešākajā kopsakarībā tieši ar VAPS diplomu. Piemēram, darbam kuģniecībā — kapteiņa pirmais palīgs politiskajā darbā. Skaidrs, ka šiem cilvēkiem mūsu palīdzība nav vajadzīga.

Vēl viena grupa — tie, kuri jau iekšēji pārorientējušies no partijas funkcionāriem uz «normāla» darba darītājiem. Tieši no viņiem tad arī sagaidām vislielāko atsaucību. Daudzi no tiem aizies strādāt uz laukiem, jo nākuši uz VAPS ar kāda lauksaimniecības tehnikuma norīkojumu.

Konkrēti — uz LU gatavojas nākt divi: uz vēsturniekiem un ekonomistiem. Šie cilvēki apsolījās pieņemt mūsu nosacījumus.

Daudzi saprot, ka darbs būs jāmeklē pašiem. To vairs nedarīs centrālkomiteja.

— Kā šo palīdzības piedāvājumu uztvēra tie, pie kā jūs braucāt?

S. ŽVIRBLE: Šie cilvēki patiešām bija visai apjukuši un neizpratnē par savu turpmāko likteni. Pirmais jautājums, ko dzirdējām: vai PSKP biedri vispār vēl būs vajadzīgi Latvijai? Vai kāds viņus ņems atpakaļ?

Mēs atbildējām, ka pēc partijas piederības vai nacionalitātes nevienu neškirojam, ka galvenais ir viņu zināšanas.

J. ZAĶIS: Katrs cilvēks, studējot, izvēlas izglītības mērķi. Nenoliedzami, ka daļai svarīgākais likās, lai diplomā figurētu vārds PARTIJA.

Ja tā, tad dažiem biedriem Universitāte nebūs īstā vieta. Mūsu uzdevums nav gatavot kadrus kompartijai. LU dod akadēmisko izglītību.

— Mēs zinām, ka līdz šim valsts un partija bija nedalāmi jēdzieni. Tātad, arī partijas izglītības sistēma automātiski līdzinājās valsts izglītībai . . .

J. ZAĶIS: Steidzīgi jāpārorientē domāšana. Neapšaubāmi, ka valstij vajadzēs veikt ekspertīzes funkcijas. Būs stingri jāpārskata, vai kompartijas izglītības sistēmas izsniegtie diplomi atbilst valsts kompetencē esošajiem.

S. ŽVIRBLE: Šis solis būs jāsper jau pavasarī, jo republikā ir VAPS konsultāciju punkts. Ja šī skola jūlijā tiks likvidēta, tad trešo un ceturto kursu, kas mācās te — Rīgā, vajadzēs pārbaudīt atkārtoti.

— Vai esat pārliecināti, ka nesekos kāds spēka spiediens no partijas puses?

J. ZAĶIS: Ja kompartija uzskata, ka tā būs diskriminācija, (valsts kontrolēs tās sistēmu), tai ir tiesības atteikties no šādas ekspertīzes. Mēs, protams, nejauksimies partijas lietās.

Taču — tai būs jāņem vērā, ka nākotnē tad arī pašai vajadzēs rūpēties par saviem skolniekiem. Valsts šādas saistības neuzņemsies.

LATGALES STUDENTU CENTRS

aicina studentus piedalīties talkā sestdien, 21. aprīlī Krāslavas rajonā.

Izbraukšana 20. aprīlī plkst. 15.55 ar Bigosovas vilcienu (līdz Krāslavai).

Darbs — brīvo zemnieku saimniecībās.

22. aprīlī — Zemes dienas atzīmēšana.

Līdzi ņemams: darba apģērbs, strādātgriba un labs noskaņojums.

Braukt un strādāt gribošos lūdzam pieteikties LSC informācijas centrā katru darba dienu no 17.00—18.00 LU Raiņa bulvārī 19. 1. telpā.

IVARS LITAVNIEKS

○

Latvijas PSR Ministru Padome nolemj;

noteikt ar 1990. gada 30. martu augstāko mācību iestāžu dienas nodaļu studentiem un sagatavošanas nodaļu dienas grupu klausītājiem no republikāniskā budžeta līdzekļiem sedzamu 50 PROCENTU ATLAIDI NO MAKSAS PAR BRAUKŠANU republikas robežās Latvijas PSR Transporta un ceļu saimniecības ministrijas sistēmas starppilsētu un starprepubliku satiksmes autobusos.

Vai Lieldienu partija būs dzīvotspējīga?

Kaujas saucieniem un sitienu troksnim skanot, no Latvijas kompartijas atšķēlās PSKP vietējā filiāle.

Nākamā nedēļa pagāja, pārrunājot šo notikumu. Vieni bija pārliecināti, ka sekos tūlītējas represīvas aktivitātes, citi ar mirdzošām acīm gaidīja neatkarīgās partijas nodibināšanos. Trešie skraidīja pa veikaliem, meklēdami par deficītu kļuvušās olas. Un nereti likās, ka tieši šī problēma ir svarīgāka par pārējām.

Tā, 14. aprīlī — pirms Lieldienām — atkal tika iekustinātas kompartijas šūpoles. Izdzīti no Politnama, LU Lielajā aulā kopā pulcējušies LNKP piekritēji. Atšķirībā no 6. aprīļa kongresa, mikroklimats šeit bija izcili mierīgs. Pie durvīm nestāvēja vīri pelēkos svārkos, aizdomīgi nepētīja klātesošos un viņu caurlaides. Universitātē iekļūt varēja ikviens.

Arī pati kongresa gaita bija rāma un tik korekta, ka likās vai gluži garlaicīga. Lēni un bez kīvēšanās tika izpildīti dienaskārtībā paredzētie punkti. Izskanēja nopēlums 59. gada apvērsumam partijā, tika atjaunots Pelšes represijās cietušo komunistu gaišais vārds. Un, protams, tika ievēlēti LNKP līderi. Par priekšsēdētāju kļuva Ivars Ķezbers.

Šai sakarā nāk prātā kāda epizode no 24. februāra konferences. Toreiz viens no lauku komunistiem aicināja viņu ņemt rokās trumpjus un uzsākt spēli. Spēli — jaunā **politiskā** partijā.

Taču Ivars Ķezbers no šī piedāvājuma — aktīvi palīdzēt veidot jauno kompartiju — atteicās. Atteicās, lepni paziņojot, ka nespēj pārkāpt savus principus. Iemesls tam bija t. s. «B» varianta nerealizēšanās.

Vairākums nobalsoja pret tā pamatprincipiem. Atgādināšu tos: pirmais — LKP 25. kongresā startēt ar savu platformu, un nevis, kā topošai partijai. Otrs akcents tika liks uz organizācijas mantisko īpašumu. Tas, kā noprotam, ir visciešākā sasaistē ar PSKP un jaunās partijas nosaukumu. (Piebildīšu, ka turpmāk vienalga īstenojas šis pats «B» variants. LKP 25. kongresā neatkarīgo komunistu ietekme bija līdzvērtīga domu biedru saujiņas statusam. Un ne vairāk. Dažs te vaino pārsteidzīgo aicinājumu nolikt savas PSKP biedra kartes, cits — raganu medības Rīgā, izvirzot delegātus šim saietam. Tomēr visciešākā pārliecība ir tāda, ka šādu spēku samēru veicināja tieši LKP CK biroja negatīvais vērtējums visām «neatkarībnieku» aktivitātēm. Un tagad atcerēsimies vecā biroja sastāvu...). Varbūt, ka kļūdos, bet patlaban ir sajūta, ka kāds nosēdies pie jau saklāta galda. Turklāt, ar ne visai tīrām rokām.

Šā vai tā, bet LNKP uzticības saldo nastu, kā pats izteicās, tagad nesīs Ivars Ķezbers. Kā redzam, arī šoreiz viņš veiksmīgi ticis galā ar saviem principiem.

Un tomēr, lai teiktais nebūtu pārāk subjektīvs, iepazīstināšu ar vēl kāda cilvēka domām. Tas ir KĀRLIS PODNIEKS, viens no šīs partijas veidotājiem, LNKP centrālkomitejas loceklis:

«Konkrētai personai nav izšķirošas lomas Latvijas neatkarīgās kompartijas ceļā. Vismaz trīs ceturtdaļas biedru pārstāv lauku organizācijas, bet te Ivara Ķezbera autoritātei ir liels svars.

Jā, iespējams, ka šim biedram ir nekonsekventa cilvēka reputācija. Šādi vērtējumi ir dzirdēti. Taču mums svarīgākas liekas viņa diplomātiskās spējas. Viņš pratīs nogludināt daudzus asumus sarunās ar citām partijām. Šajā politiskajā situācijā tas nav mazsvarīgi».

Vēl tikai piebildīšu, ka līdz nākamajam kongresam šī organizācija sauksies par LATVIJAS NEATKARĪGO KOMUNISTISKO PARTIJU.

Šķiet, daudziem tas nepatiks, jo zinām kāds uzslāņojums ir vārdam komunisms. Viens no delegātiem neizpratnē jautāja: kāpēc dzemdēt divreiz, ja var vienreiz? Varbūt patiešām šī vārda došana ir aparāta spēlīte. Taču — tāpat kā līderi un nosaukums — tā ir pašas partijas iekšējā lieta.

Nozīmīgāks šķiet kas cits. Mēs redzējām, kā pirms vairākām dienām dumpiniekus sita. Nu tie ir augšāmcēlušies un pārtapuši jaunā kvalitātē. Vai neatkarīgās Latvijas klimatā šī Lieldienu partija būs arī dzīvotspējīga, rādīs laiks.

Materiālus sagatavoja IVETA MEDIŅA

Secinājumus jāizdara pašiem

Kā jau informējām, 16. aprīlī Universitātē notika Rektoru Padomes un Zinātnieku savienības augstskolu sekcijas organizēta sanāksme par augstskolu darbības pārkārtošanas aktuālajām problēmām.

Galvenā doma, kas izskanēja šajā republikas augstskolu pārstāvju tikšanās reizē — esošā izglītības sistēma neder, taču nevar arī kopēt kādu ārzemju modeli, jo jaņem vērā apstākļus, kuros šī sistēma darbojas.

Doc. Pommers no LLA nosauca četrus komponentus, kas varot nodrošināt augstskolas panākumus izglītības sistēmā: 1) students, 2) docētājs, 3) metodiskais un 4) materiālais nodrošinājums. Vēl būtisks aspekts — jāievieš obligāta maksas apmācība visiem un lai maksā sponsors, kuram nākamais speciālists būs vajadzīgs.

Tas iespējams celtu izglītības prestižu studentu vidū, jo šobrīd vairums jauniešu diemžēl nezin, ko paši grib.

Doc. Blūma no LU Pedagoģijas fakultates apstiprināja, ka ļoti bēdīgi klājas ar studentu patstāvīgo darbu — jauniešiem nav īpašas vēlēšanās kaut ko darīt. Tadēļ, viņasprāt, brīvā priekšmetu izvēle šobrīd ir nosacīta. Jānokārto obligāto priekšmetu skaits un tad var īsvēlēties sirdij tīkamo.

Pro. Vēbers (LU) bija kategoriskāks: nevar pieļaut šādu pašdarbību, t. i., brīva izvēle studentam, neviens negribēs sevi piepūlēt, lai apgūtu grūtākos priekšmetus. Noderīgs var būt Zviedrijas piemērs — I. kursos obligātās disciplīnas, tad mācības turpina spējīgākie un turpmāk paralēli apgūst arī plašu kulturizglītojošo programmu. Taču jarēķinās ar to, kā mums nav, tātad — pavisam trucīgi ar materiāli tehnisko bāzi, iekārtām, bibliotēkām, mācību spēku ir 10 reizes mazāk nekā ārzemēs.

Prof. Ločmelis (RTU) un prof. Porietis (LU) izteica līdzīgas domas, ka no 1. līdz 2. gadam jāapgūst vispārizglītojošais kurss un 3., 4. gadā notiktu specializācija. Profesors no Rīgas Tehniskās universitātes ierosina, ka pēc tam sekotu studenta izvēle, ja uzskata, ka gudrs diezgan un vēlas samaksu un praktiski strādāt, tad, lūdzu, ja mērķis ir tālāks, turpina studijas.

Profesors Porietis domā, ka pēc trešā kursa varētu sekmīgākajiem studentiem samazināt mācību maksu, 4. gadā izvēlētos nākamo darba vietu, bet 5. gadā apgūtu speckursu par aktuālāko zinātnē un praksē.

Izskanēja priekšlikums izveidot augstskolu asociāciju, neatkarīgu no resoriem. Būtu trīs kolektīvie biedri, kas saistīti ar ligumattiecībām. Asociāciju vadītu Kopsapulce, bet starpposmā — Rektoru Padome.

Summas, ko piešķirtu Augstākā Padome, tiktu izdalītas pa speciālistu grupām. Kopīgi organizētu ģimeņu kopmītņu, bibliotēku celtniecību u. tml.

Dzirdējām arī pretargumentus, piemēram, ka mūsos sēž kolektivizācijas bacilis, atkal gribam augstskolu kolhozu. Kā arī šaubās, vai tā nebūs tā pati Augstskolu Ministrija.

Diskusijās izskanēja viedokļi, ka jāakcentē zinātniskais darbs, citādi, piemēram, Universitātē šobrīd ir tāda pati sistēma kā vispārizglītojošā skolā, tikai drusciņ augstākā pakāpē un studenti ir tie paši skolnieki.

Prof. Krēsliņš no RTU atgādināja, ka Latvijas neatkarības gados pastāvēja Latvijas mazais parlaments. Respektīvi — Studentu Padome, kurā darbojās pārstāvji no dažādām korporācijām. Tai piederēja lieli naudas līdzekļi, studentu grāmatnīca, pastāvīgi tika uzturēti sakari ar ārzemēm. Tas bija daudzpartiju demokrātiskas republikas modelis un liecināja par studentu organizāciju lomu augstskolu pašpārvaldē.

Dzirdējām neapmierinātību, ka fakultāšu, katedru darbu regulē, t. i., traucē noteikt algas, plānus utt. Vissavienības likumi.

LU rektors J. Zaķis šādu pieņēmumu aktīvi noliedza un izteica nožēlu, ka vēl joprojām gribam klanīties Maskavai. Kur redzēts un dzirdēts, ka vergturis raksta brīvlaišanas likumu?

Tātad, secinājumus jāizdara pašiem, bet domu apmaiņa turpināsies 27. aprīlī.

Sanāksmē piedalījās
ILZE BRINKMANE

Zemes diena pasaulē

Latvijā tikai šogad uzzinām, ka visā pasaulē **22. aprīlī** svēti Zemes dienu. Šīs dienas organizēšanā iesaistās starptautiskas organizācijas, valstu valdības subsidē Zemes dienas norisi, aktīvi notiek informācijas izplatīšana un apmaiņa.

Sniedzam nelielu ieskatu, ko Zemes dienā darīs dažādas pasaules valstis, dažādās pasaules malas, kas, grozi, kā gribi, nav nemaz tik tālu no mūsu Latvijas.

ASV

Burtiski tūkstošiem pasākumu ir plānoti Zemes dienā Savienotajās Valstīs. **Losandželosā** notiks daudzi ielu festivāli, kuros liela vieta tiks ierādīta videi veltītām izstādēm un informācijas kioskiem. **Ņujorkā** Zemes dienas pasākumi sāksies ar pulcēšanos centrālajā laukumā. Daudzi kvartāli tiks slēgti satiksmei, lai sarīkotu grandiozus ielu tirgus.

Vašingtona notiks ekoloģisks rallijs, kurā piedalīsies arī valdības pārstāvji un dažādas oficiālas personas. Rallijs sāksies no ASV valdības nama — Kapitolija trepem.

Kanzassitijā Zemes dienas ietvaros notiks karnevāla gājiens, kura dalībnieki būs ģērbušies atbilstoši savam mīļākajam dzīvniekam, augam, gadalaikam.

Filadelfijas pasākuma organizētāji centrālajā parkā gaidīs apmēram 100 000 cilvēku, lai apmācītu tos vides aizsardzības ābecē. Apmeklētājiem būs iespēja apgūt ap 100 ekoloģisko speļu, kamēr 150 gidi izrādīs visu, sākot no elektriskās automašīnas un beidzot ar parastajiem dārza augļiem.

Gandrīz visas vides grupas Amerikā plāno kādu pasākumu Zemes dienā. Aprēķināts, ka Zemes dienu dalībnieku skaits varētu sasniegt 20 miljonu cilvēku.

BARBADOSĀ

skautu grupas stādīs kokus apkārt savu štābu mītnēm un apmeklēs dievkalpojumus, tādējādi apliecinot dabas un reliģijas labvēlīgās attiecības. Baznīcas visā valstī tiek aicinātas veltīt līdzekļus vides sakopšanai un Zemes dienā noturēt dievkalpojumus, veltītus dabai.

MEKSIKĀ

notiks daudzas nopietnas ekoloģiskas konferences, kurās viens no apspriežamajiem jautājumiem būs Meksikas ieguldījums planētas kopejā veselības stāvokļa uzlabošanā.

Tiek plānots dibināt «Zaļo telefonu», kas nodrošinātu iedzīvotāju pieprasījumu pēc ekoloģiskās informācijas.

BERMUNDA SALĀS

blakus citiem pasākumiem tiks rīkots bērnu zīmējumu konkurss: «Kas Bermundā ir vissvarīgākais?».

Informatīvais izdevums «Earth day 1990» sniedz informāciju par Zemes dienas norises pasākumiem 85 pasaules valstīs, un tas nebūt nav viss, kas šajā dienā notiks uz mūsu Zemes. Tomēr, lai arī kādi pēc formas nebūtu šie pasākumi, mērķis tiem ir viens — katrs cilvēks tiek aicināts apzināties sevi vidē un vidi sevī un visu zemeslodi tās vienotībā. Nemaz jau tik liela tā Zemīte nav, un beigas var pienākt itin drīz. Katru gadu 22. aprīlī mēs esam aicināti to atcerēties.

AICINA
LATVIJAS UNIVERSITĀTES
EKOLOĢISKAIS CENTRS

APMEKLĒJIET Filharmonijas skvēru, kur tikai un vienīgi 22. aprīlī

varēs apskatīt fotogrāfiju izstādi «Vide—antivide»

un bērnu zīmējumu konkursa «Skaistu kopsim tēva sētu» labākos darbus.

AUSTRIJA

Vīnes iedzīvotāji šajā dienā varēs piedalīties dažādās ekoloģiskās aktivitātēs. Kahlenberga centrs ir paredzējis piedāvāt dažādus modeļus, vīzijas un metaforas, ar kuru palīdzību katrs varēs pārbaudīt savas sajūtas un pārliecību, lai varētu kļūt par aktīviem un apzinīgiem nākotnes pilsoņiem. Tāpat ir plānots konsīls par dzīvnieku, augu upju. . . . izdzīvošanas iespējām, saruna par nākotni (kad pasaule būs brīva no kodolieročiem un radioaktīvajiem atkritumiem), kinointervijas ar trešās pasaules valstu iedzīvotājiem par dabas resursu saglabāšanas problēmu u. c.

AUSTRUMVĀCIJA

Ministrs Steinbaks kopš 1989. gada vidus ir vācis parakstus, par katru no tiem iekasējot vienu marku, protestējot pret milzīgo piesārņotību Ešpeinheimas rajonā, kur atrodas akmeņogļu pārstrādes un ķīmiskā rūpnīca. Ministrs plāno iesniegt savākto summu valdībai tieši Zemes dienā, lai tā kļūst par simbolisko iemaksu fabrikas pārvietošanai uz citu vietu.

VDR Miera aizstāvēšanas komiteja Zemes dienas misiju 22. aprīlī savienos ar gatavošanos svinībām, kas veltītas 45. gadadienai, kopš Padomju un amerikāņu karaspēka tikšanās pie Elbas.

RIETUMVĀCIJA

22. aprīlī **Frankfurtē** Kostarikas sūtnis Vācijā un Dr. Gustavs Šosers tiks apbalvoti ar dokumentiem, kas apliecinās viņu pūles, cīnoties par tropisko mūžamežu saglabāšanu. Tāpat tur būs izstādītas ekspozīcijas par tropiskajiem mežiem, notiks diskusijas par šo tēmu.

Bonnā ir apstiprināts projekts «Miera koks», jo koku stādīšana simbolizē gan cilvēka izlīgumu ar dabu, gan mieru starp Austrumiem un Rietumiem. Tiek plānots iestādīt apmēram 9999 kokus tieši pašreizējās robežas rajonā, jo tur plata zemes strēmele ir pilnīgi atbrīvota no augu valsts. Austrumu un Rietumvācijai jāsaug kopā.

ITĀLIJĀ,

gatavojoties Zemes dienai, veikalu skatlogos tika veidotas tematiskas izstādes un speciāli izdevumi. Pirmais no tiem bija veltīts taurenīem, kas simbolizēja industrializācijas ietekmi uz dzīvajiem organismiem — 41% no 1300 tauriņu sugām Eiropā ir izmīruši.

PADOMJU SOCIĀLISTISKO REPUBLIKU SAVIENĪBA

Janvārī PSRS ierādās viens no Zemes dienu organizētājiem Denis Hais. Viņš ne tikai satikās ar Zemes dienas koordinatoriem Maskavā un Ļeņingradā, bet arī sniedza interviju laikrakstam «Pravda» un Centrālajai Televīzijai. 22. aprīlī **Ļeņingradas** rīcības komiteja plāno dažādus vides sakopšanas pasākumus, arī demonstrācijas bērniem un pieaugušajiem, koncertus, seminārus ar vides ekspertu piedalīšanos u. c.

IGAUNIJA

Dabas aizsardzības komiteja plāno rīkot simpoziju par dabas aizsardzības likumiem, to ietekmi uz cilvēku dzīvi un par vides aizsardzības politiskajiem aspektiem. **Tallinnā** paredzēts mītiņš, kurā tiks apspriestas arī problēmas, kas saistītas ar izplatītāko celtniecības materiālu Igaunijā — kaļķakmeni. **Tartu** tradicionālas Ekoloģiskās dienas ietvaros notiks konference par planētas kopējās temperatūras paaugstināšanās problēmām. Daudzos ciemos notiks koku stādīšanas akcijas. 1990. gada Zemes dienu oficiāli atbalsta Igaunijas Augstākā Padome.

ZVIEDRIJĀ

Zemes dienas pasākumu ietvaros skolas bērniem būs iespēja apmeklēt tās fermeru saimniecības, kur zemi apstrādā ar dabiskiem līdzekļiem, neizmantojot ķīmiju.

Materiālus apkopoja INESE VOIKA

STUDENTU KUSTIBAS

«Arī bezjēdzīga dzīve var būt skaista»

APTAUJAS REZULTĀTI

Nr. Jautājums.
1. Vai esi pārliecināts, ka specialitāte, kuru Tu pašlaik apgūsti, visvairāk atbilst Tavām spējām un interesēm?
2. Vai Tu zini, kur būtu Tava «īstā vieta»?
3. Vai studējot ir mainījušās Tavas domas par specialitātes izvēles pareizību?
4. Kā Tevi apmierina izglītības iegūšanas sistēma, kuras ietvaros Tev tiek dota iespēja studēt?
5. Kuru sabiedrisko kustību, organizāciju, partiju aktīvs dalībnieks Tu esi?
6. Vai Tu esi pārliecināts, ka Tev pēc studiju beigšanas būs iespēja strādāt augstskolā iegūtajām zināšanām atbilstošā amatā?
7. Kur Tu gribētu strādāt pēc augstskolas absolvēšanas?

Atbildētāji: Fizikas un matemātikas un Filoloģijas fakultātes studenti.

Jaut. Nr.	FM. f. 1. kurss lietišķā matem.	2. k. fizikā	3. k. 1 m. & fiz.	filologi 2. & 4. kurss
1. jā — 39%	41%	30%	12%	
nē — 22%	13%	3%	12%	
daļēji — 39%	46%	67%	76%	
2. jā — 33%	42%	35%	36%	
nē — 67%	58%	65%	64%	
3. jā — 35%	30%	42%	60%	
nē — 65%	70%	58%	40%	
4. (atbilde % — 1 līdz 100 — tab. norādīts vidējais)				
pasniedzēju kompetence — 84%	74%	73%	58%	
pasn. darba stils un metodes — 60%	51%	54%	35%	
studiju mat. tehn. bāze — 33%	28%	39%	12%	
studējamo priekšmetu skaita un slodzes sadalījuma atbilstība priekšstatam par nepieciešamo — 46%	51%	51%	37%	
5. nekur nepiedalās — 74%	90%	96%	70%	
LTF u. c. — 26%	10%	4%	30%	
6. jā — 26%	51%	40%	22%	
nē — 39%	18%	20%	32%	
nezinu — 35%	31%	40%	46%	
7. Rīgā — 40%	58%	41%	46%	
raj. pils. — 35%	37%	55%	38%	
laukos — 25%	5%	4%	16%	

And what about you?

Hei, hei! Ļoti atvainojos par traucēšanu tāpat vien, jo dažreiz rodas aizdomas, ka LU vienīgā masu informācijas līdzekļa misija ir informēt studentu masas par viņu barošanas, mācīšanas u. c. procesiem. Pie tam aizdomīgākais ir tas, ka studentu Masām, esot visai inteligentā un intelektuālā vidē, vajadzētu uztraukties par ko citu.

Nav noliedzams, ka šis Cits šad tad urda katra prātu, vai vismaz zemapziņu, jo mēs varam aizbāzt austiņas, aizvērt actiņas, iedzert aliņu, parunāt par dzīvīti un seksiņu, bet tas nav viss.

Kam tas viss... dzīve, zīniet, ir liela mēslu kaudze, jā, un mīlestība nenāk liela un skaista . . . Mīļie ēzelīši Ī-ā! Varbūt vienosimies, ka Dzīves Jēga ir pletiekami ilgi meklēta, atrasta un atkal pazaudēta dažādos laikos un telpās, lai mēs no tā nekristu izmisumā.

Rosība, kāpšana kalnos, mītiņi un (paš)demonstrācijas, alkohols un brīva Latvija ir ļoti izskatīgas parādības, kas veidos to vispārināto priekšstatu par mūsu laiku kaut kad vēlāk. Tādi mazi krietni punktiņi lielā un krāsainā bildē.

Bet es negribu atrasties kaut kādā noteiktā kastītē, darīt to un darīt šito. Visi vienā kamolā veļamies tik uz priekšu! Man gribas pašam savu krāsainu bildi. Piedzimšana — pirmais krāsas trieciens, nāve — bilde gatava un karājas rāmī. Mīlestība — zaļākās, baltākās un rožainākās vietiņas. Starp citu, nez vai ir svarīgi, vai mēs būsim pēc pašreizējās dzīves vai ne. Tagad mums ir šī, un par to jādomā. Nu ko tad īsti lai iesāk? Nav labi, ja mani nosaka skola, māja un kolhozs, ļaudis un tramvajs. Vai tad nebūtu jauki, ja katrs cilvēks būtu puķe, taurenis vai egle. Kur gribu, tur augu, kur lidoju, tur priekšā vējš pūš. Vai nav bezjēdzīgi? Ir. Vai nav arī skaisti?

MURMULIS NO KUSTĪBAS
ABDzUBS

НА КОНКУРС

ЕДИНСТВЕННАЯ...

Хочу рассказать об Эржебет Чопек, единственной, насколько я знаю, студентке из Венгрии в Риге и, кажется, единственной иностранной студентке нашего Латвийского университета. Сейчас она на втором курсе филологического факультета (специальность русский язык и литература). В группе она учится со своими сверстниками, студентами из Латвии, так что требования к ней такие же, хотя язык пришлось изучать на ходу, читая книги и сложные учебники.

После окончания гимназии Эржебет подала заявление, что хотела бы учиться за рубежом. Как она говорит, «хотела поступить на заграничную стипендию». Каждый год в Венгрии Министерство высшего образования объявляет набор в зарубежные вузы. После успешной сдачи экзаменов в Будапеште она получила направление в Советский Союз. В июле все студенты-иностранцы приезжают в СССР, чтобы до сентября познакомиться с Советским Союзом. Это как бы подготовительный факультет, шесть недель примерно.

Я спросил ее, как родители отнеслись к тому, что она уехала учиться в другую страну. Оказалось, они не были против, однако предупреждали о трудностях. Ведь Эржебет тогда было всего 18 лет. Родители не могут помочь, так как трудно переводить венгерские форинты на наши деньги. Лишь Венгрия платит стипендию, которая, конечно, несколько больше, чем у советских студентов, но необходимо учитывать, что на нее нужно и одеваться, и есть. Словом, она — единственный источник жизни.

В Ригу Эржебет приехала в 1987 году. За короткое время она заговорила по-латышски не хуже, чем иной, проживший здесь долгие годы. Она сказала, что чувствует уважение людей, когда говорит с ними на их языке. И это очень важно.

В Риге Эржебет оказалась исключением, и никто исключать «Историю КПСС» из ее учебного плана, естественно, не стал, так что теперь она ее «хорошо знает», как и многое другое, что ей довелось открыть в СССР. Всем известны наши недостатки, которые, конечно, есть и в работе Латвийского университета. Бывший ректор отказался принимать иностранку, сославшись на нехватку помещений, мест в общежитии и т. д., и т. п., секретарь комсомольской организации русского отделения факультета сказал, что Эржебет, недостойна комсомола. Спишем все на застойные годы...

Сейчас у нее родился сын Петер, и с появлением ребенка все бывшие трудности отошли в прошлое, появилась ответственность за жизнь нового человека. «Этот маленький человечек открывает для меня какие-то новые горизонты», — сказала Эржебет.

Мы еще долго беседовали, поднимаясь то вверх, то вниз по шкале оптимизма—пессимизма. Но Эржебет упорно смотрела вверх: «Думаю, что все-таки у меня нет пока трудностей. Все как-то нормализовалось, успокоилось. Хотя и сейчас много проблем, я не стану жаловаться. Главное, что есть то, что есть. И слава Богу, что я продолжаю учиться здесь, в Латвии, в университете. Рада, что учусь, несмотря ни на какие обстоятельства».

ДМИТРИЙ МАРТАК,
студент IV курса филологического факультета.

ОТ РЕДАКЦИИ: материал опубликован в сокращенном варианте.

РОССИЯ ДЛЯ ВСЕХ

Из всех народов СССР, имеющих «свои» союзные республики и автономные образования, по данным переписи 1979 года, только 19 превосходили в процентном отношении «пришлое», национальное население (см. таблицу). В стране имеется десять народов, удельный вес которых в населении «своих» автономных образований ниже 12 процентов.

По нашим оценкам (публикация материалов переписи 1989 года позволит назвать точные цифры), ныне лица разных национальностей, имеющих «свои» союзные и автономные республики, автономные области и округа, но проживающие за их пределами (например, русские на Украине, татары в других автономных и «русских» областях РСФСР и за ее пределами) насчитывают 53,9 миллиона человек. Помимо этого, 12,9 миллиона советских граждан из числа народов, давших название союзным республикам (русские, узбеки, азербайджанцы, грузины, таджики) проживают на территориях автономных образований в пределах «своих» республик (русские в Башкирии, узбеки в Каракалпакии, азербайджанцы в Нагорном Карабахе и так далее). И, наконец, в стране насчитывается 6,3 миллиона жителей из длинного списка народов, не имеющих своих национально-территориальных образований (абазины, вепсы, гагаузы, крымские татары, немцы, поляки, корейцы, уйгуры и другие). Можно сказать, что **не в «своих» или «не совсем своих» национально-государственных образованиях проживают около 73 миллионов человек, или каждый четвертый в стране.**

Представляется, что в планах перестройки межнациональных отношений в нашей стране все еще недостаточно осознается значимость этой растущей цифры. Фактически она все больше и больше сужает возможности использования «принципа национальности» в национально-государственном устройстве и взаимоотношениях народов.

Стал широко известным факт, что в пересчете на мировые цены Россия ежегодно направляет в другие союзные республики продукцию добывающих и обрабатывающих отраслей на сумму в 70 миллиардов рублей больше, чем получает от них («Известия», 1989, 2 сентября). Известно, что 80 процентов валютных поступлений СССР имеет за счет российских предприятий, но России из них достается гораздо меньше («Советская Россия», 1989, 1 сентября). Несмотря на это, подозрения в своекорыстии русских и якобы «русского центра» весьма распространены. Русофобия на 72-м году Советской власти — печальный факт. Между тем удельный вес русских в общей численности населения СССР постоянно сокращается и к нашим дням упал до 50,6 процента.

А. ВДОВИН,
доцент исторического ф-та Московского госуниверситета.

Распределение народов СССР по данным переписи 1979 года:
Графа 1 — по удельному весу коренного населения в общей численности населения «своих» национально-государственных образований.
Графа 2 — по численности населения коренной национальности в процентах к общей численности лиц данной национальности в СССР.

Национальность	Графа I	Графа II	Национальность	Графа I	Графа II
Армяне	89,7	65,6	Казахи	36,0	80,1
Русские	82,6	82,6	Мордва	34,2	28,4
Литовцы	80,0	95,1	Удмурты	32,2	67,2
Белорусы	79,4	80,0	Каракалпаки	31,1	92,9
Азербайджанцы	78,1	86,0	Карачаевцы	29,7	83,3
Народы Дагестана	77,8	76,5	Алтайцы	29,2	83,6
Украинцы	73,6	86,2	Балкарцы	29,0	90,0
Грузины	71,7	96,2	Буряты	26,2	81,7
Узбеки	68,7	84,8	Коми	25,3	86,0
Туркмены	68,4	93,3	Башкиры	24,3	68,2
Чуваши	68,4	50,7	Адыгейцы	21,4	79,5
Эстонцы	64,7	92,9	Эвенки	20,3	11,9
Молдаване	64,0	85,1	Абхазы	17,1	91,4
Коми-пермяки	61,4	70,0	Коряки	16,2	71,8
Тувинцы	60,5	97,5	Ингуши	11,7	72,4
Таджики	58,8	77,2	Хакасы	11,5	80,9
Латыши	53,7	93,4	Карелы	11,1	58,7
Чеченцы	52,9	80,1	Ненцы	10,3	86,2
Осетины	52,8	67,2	Долганы	9,6	85,8
Киргизы	47,9	88,5	Черкесы	9,4	74,1
Татары	47,6	26,0	Чукчи	8,1	80,7
Кабардинцы	45,6	94,4	Евреи	5,4	0,6
Марийцы	43,5	49,3	Ханты	2,0	53,6
Калмыки	41,4	83,3	Манси	1,1	81,4
Якуты	36,8	95,7			

ГОТОВИМСЯ К ЛЕТУ

◆ Сухофрукты нужно мыть в струе горячей воды.

◆ Сильно загрязненные сухофрукты после мытья рекомендуется опустить в хорошее кислое молоко — это их «обеззаразит».

◆ Гречка — полноценный заменитель мяса. С вечера крупу засыпают в термос и заливают кипятком из расчета приблизительно 1:2. К обеду следующего дня получается вкусная гречневая каша.

◆ Ядрицу, овсяную крупу, пшено следует предварительно замачивать в 2,5 объемах воды: гречневую в холодной, а овсяную и пшенную в горячей воде на 3—4 часа.

◆ Зелень опускают на несколько минут в соленую воду, чтобы очистить от улиток и червей.

◆ Семечки нельзя жарить — нужно только прокалить.

◆ Есть семечки и орехи лучше вечером.

◆ На ночь ешьте два яблока.

◆ Фрукты нужно есть на пустой желудок за 15—20 минут до еды. И только грушу — спустя полчаса-час после еды.

◆ Дыни и арбузы нужно есть отдельно от других продуктов.

◆ Сливовый сок по утрам отлично очищает организм, особенно печень.

◆ Таджикские врачеватели считают, что лежалый виноград, с подсохшей и сморщенной кожурой, полезнее свежесрезанного. Косточки и кожура вредны для организма, их необходимо выбрасывать. Есть виноград нужно не раньше чем через 2—3 часа после еды.

Из книги И. ЛИТВИНОЙ «Три пользы».

(Продолжение следует).

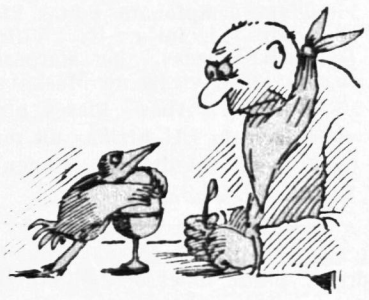

В ДРУГИХ ВУЗАХ

Решение об эксперименте принял профком Казанского университета. 35% взносов теперь остаются в первичных организациях, профбюро может расходовать деньги по своему усмотрению. Председатели профбюро организаций, насчитывающих до 150 членов, будут получать 15 рублей, доплаты, более двухсот — 20 рублей.

* * *

Секретари парткома Казанского университета отказались от повышенных партийных ставок и перешли на зарплату доцента истфака и старшего преподавателя кафедры политэкономии.

— Партия должна работать на общественных началах, — считает секретарь парткома и его заместитель по идеологической работе. — А доплачивать или не доплачивать своим секретарям — должна решать сама первичная организация.

* * *

— Как Вы оцениваете политическую обстановку в стране в настоящее время, — спросили ведущего популярнейшей ленинградской телепрограммы новостей «600 секунд» АЛЕКСАНДРА НЕВЗОРОВА во время его выступления в Московском университете.

— Считаю, что страна накануне гражданской войны, — ответил он. — Народ стал политическим наркоманом. Вспомните, какое наслаждение вызвал у всех I Съезд народных депутатов и каким равнодушием был встречен II съезд. Прежней дозы наркотика уже мало, и нам необходимо каждый раз повышать ее.

* * *

— Подадите ли Вы в отставку, если в ближайшие три года Ваша экономическая программа не будет выполнена хотя бы наполовину? — такой вопрос задали на физическом факультете Московского университета ЛЕОНИДУ АБАЛКИНУ.

— Я подам в отставку через год, если экономическое положение в стране не улучшится, — обещал заместитель председателя Совета Министров СССР. — Я об этом объявил. Есть заявление, которое сделал Н. И. РЫЖКОВ. Он сказал, что, если к концу года не удастся стабилизировать ситуацию и добиться первых ощутимых сдвигов к лучшему, в отставку подаст правительство.

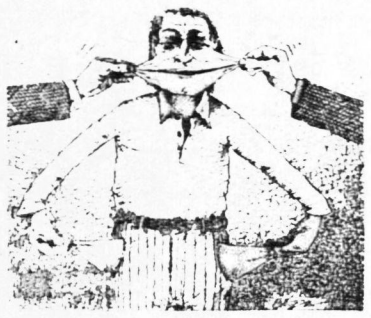

Из интервью Б. ЕЛЬЦИНА

газете Казанского университета

— В промышленности я предлагаю механизм перехода на рыночную смешанную экономику через рубль. Его нельзя назвать — конвертируемый, он как бы внутриконвертируемый рубль. Я представляю, что предприятие имеет госзаказ и на него имеет ресурсы. Но то, что оно может сверх госзаказа, надо продавать за наличные деньги, то есть надо восстановить то, что у нас было в 20-е годы.

Пусть будет банк, но банк независимый, банк, не подчиненный ни Совету Министров, ни Министерству финансов, то есть государственный банк и целая система коммерческих банков, где у предприятий есть специальный счет наличных денег. Тогда предприятие бросится больше изготавливать товаров народного потребления.

Вот механизм постепенного перехода на рыночную экономику. Причем, эта заинтересованность будет настолько велика, что, мне кажется, процесс пойдет очень быстро, как в свое время быстро сработала НЭП. Это не совсем одно и то же, но механизм очень похожий. Мало того, это очень серьезный источник давления на аппарат. И вообще, должно быть право свободного выхода из министерства, нужна организация каких-то ассоциаций, которые связаны между собой кооперированными поставками, они будут действовать самостоятельно и выходить в том числе на внешний рынок.

Мы опоздали даже в период перестройки. Если бы те законы, которые сейчас принимаются, приняли 4—5 лет назад, мы бы сейчас уже продвинулись вперед.

С точки зрения жизненного уровня мы находимся сейчас в очень горячей пиковой обстановке. Я считаю, что 90-й год вообще будет переломным: или туда, или сюда. Как у тяжелобольного: температура повышается, повышается, а потом наступает кризис — или пойдет на улучшение, или нет. Я, например, убежден, что 90-й год будет таким.

Когда на Пленуме обсуждались события в Литве и создание новой компартии, когда первые секретари начали призывать: давайте исключим Бразаускаса из партии, надо объявить блокаду, незаконным признать съезд партии, надо вообще привлечь КГБ, т. е. пошел натиск с правой стороны, я вынужден был выступить. Я сказал: «Товарищи, разве можно на такой эмоциональной волне решать крупнейший политический вопрос, который связан с народом, с коммунистами республики? Я категорически против таких заявлений и призывов, которые раздавались. Ну хорошо, **Литва отделится, потом остальные прибалтийские республики.** Это ведь цепная реакция. Разве можно решать такие вопросы за один присест?

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО

Уважаемые студенты-комсомольцы!

Мы, студенты Ленинаканского филиала Ереванского политехнического института, направляя вам это письмо, надеемся на ваше искреннее отношение к проблемам студенчества.

Наш филиал — самое большое высшее учебное заведение в зоне бедствия. Во время стихийного бедствия 7 декабря 1988 года он очень пострадал: полностью разрушены основные корпуса и общежития филиала, остальные старые два корпуса находятся в аварийном состоянии. Погибли более 250 студентов, более 200 остались без родителей и более 100 стали калеками.

Наша комсомольская организация делает все для возможной нормализации и восстановления деятельности филиала, а также города в целом.

На данном этапе занятия проводятся в деревянном одноэтажном домике, построенном силами филиала, а также в сохранившихся зданиях и помещениях, цехах заводов и фабрик. Приобретены временные домики для проживания студентов. Но этого крайне мало для организации учебного процесса. Вся финансовая база филиала и средства, выделяемые министерством, направляются на создание, насколько это возможно, нормальных условий для учебного процесса.

Несмотря на все трудности, студенчество филиала считает крайне необходимым СОЗДАНИЕ ПАМЯТНИКА-МЕМОРИАЛА ПОГИБШИМ СТУДЕНТАМ И ОКАЗАНИЕ МАТЕРИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ СТУДЕНТАМ-СИРОТАМ И КАЛЕКАМ. Для этих целей студентами филиала собрана определенная сумма, которая (увы!) крайне недостаточна. В связи с этим просим оказать нам, по мере возможности, финансовую помощь.

Студенты-комсомольцы Ленинаканского филиала ЕрПИ.

Просим свои средства перечислить НА СЧЕТ КОМИТЕТА ЛКСМ ЛЕНИНАКАНСКОГО ФИЛИАЛА ЕрПИ № 70060 ЖИЛСОЦБАНКА г. ЛЕНИНАКАНА и указать при этом конкретную цель перевода.

SPORTS □ SPORTS □ SPORTS □ SPORTS □ SPORTS □ SPORTS □

Par latviešu studenšu panākumiem basketbolā

Kad priekš 60 gadiem (1928. g.) Rīgā pie LU nodibināja Universitātes sporta biedrību augstskolas studentu/šu fiziskās audzināšanas nodarbībām, tad US paspārnē izauga redzami sportisti, kas izcīnīja daudz uzvaru US zilimelnām krāsām daudzās un dažādās sporta nozarēs.

Pakavēšos pie latviešu studenšu sasniegumiem basketbolā Latvijas brīvvalsts laikā. Pati toreiz aktīvi piedalījos.

Pēc statistikas ziņām Latvijā sieviešu basketbols sācis attīstīties tikai ap 1925. gadu. Pirmā oficiālā basketbola sacensība Latvijā notikusi 1929. g. Rīgā, bet pirmais turnīrs (kurā sacentušās trīs vienības) sarīkots 1930. g. Tikai divas vienības startējušas 1931. g., bet 1932. g., kad notika pirmās Rīgas meistarsacīkstes, piedalījušās atkal trīs vienības; meistarnosaukumu izcīnījusi US vienība. 1933. g. rīkotas pirmās Latvijas meistarsacīkstes sieviešu basketbolā. US krāsas aizstāvēja iepriekšējā gada Rīgas meistares. Studentes, kas tikko iestājušās Universitātē, vēl «netika pie vārda». Bijām meiteņu grupa no Jelgavas ģimnāzijas, aizrāvīgas bumbu spēlētājas, kas augstskolas vingrotavā cītīgi trenējās. Lai varētu piedalīties meistarsacīkstēs, mūsu treneris ieteica iestāties viņa dibinātajā boksa klubā Gongs, no kura mēs varētu startēt, tā dodot mums iespēju visām izspēlēties. Notika negaidītais. Jauna Rīgas sporta sensācija! Oficiālās studentes, kas pārstāvēja US, zaudēja «neoficiālajām» studentēm. «Gonga» vienība ieguva Latvijas meistara titulu. 1933. g. rudenī Turinā (Itālija) notika 5. Vispasaules studentu meistarsacīkstes. US nolēma piedalīties, deleģējot vīriešu futbola un basketbola vienību, arī sieviešu basketbola vienību, kas bija papildināta ar divi «Gonga» spēlētājām. Basketbolistes piedalījās arī vieglatlētikas sacensībās.

Ceļā uz Itāliju apstājāmies Viļņā, lai sacenstos ar poļu studentu vienībām. Tad tālāk uz Turīnu, kur jaunuzceltajā Musolīni stadionā atklāja 5. Vispasaules studentu olimpiādi. Sieviešu basketbolā, diemžēl, bija pieteikusies bez mums vēl tikai viena itāļu komanda. To pieveicot, ieguvām studenšu pasaules meistartitulu!

* Latvijas Valstssacīkstē pret Lietuvu — Rīgā 1938. g.
No kreisās: Alma Gailīte, Velta Jansone, Elfa Tēberga, Marija Švēde, Margita Otlāne, Olga Elmūte, Vera Vītola, Zigrīda Zirģele, Ina Sniķere, Alise Gailīte.

No šī laika nepārtraukti septiņus gadus (1934.—1940.) US studenšu basketbola vienībai piederēja Latvijas meistara gods. US arī bieži piedalījās draudzības sacensībās Igaunijā, Lietuvā, Polijā un Čehoslovakijā. Vienība spēlēja arī 1935. g. Budapeštā un 1937. g. Parīzē 6. un 7. Vispasaules studentu olimpiādēs, iegūstot otro vietu. Igaunietes, polietes un čehietes bija latvietēm vienmēr līdzvērtīgas pretinieces. Vājākās bija lietuvietes, ko viegli pieveicām līdz tam laikam, kamēr Lietuva no Amerikas ataicināja izlases treneri, kas lietuviešu basketbolu pacēla augstā tehniskā līmenī un mums «atspēlējās».

Kad 1938. g. noorganizēja pirmās Valsts sacīkstes sievietēm ar Lietuvu, valstvienības izlasē ieskaitīja visas US spēlētājas. Tas bija izcils notikums Rīgā, kad svinīgā atklāšanas ceremonijā piedalījās sabiedrisko lietu ministrs Alfreds Bērziņš un mēs bijām pirmo reizi ietērptas valsts krāsā. Un taisni šoreiz mūsu līdz šim vājās pretinieces atņēma mums uzvaru — amerikāņu tehnika mūs pieveica.

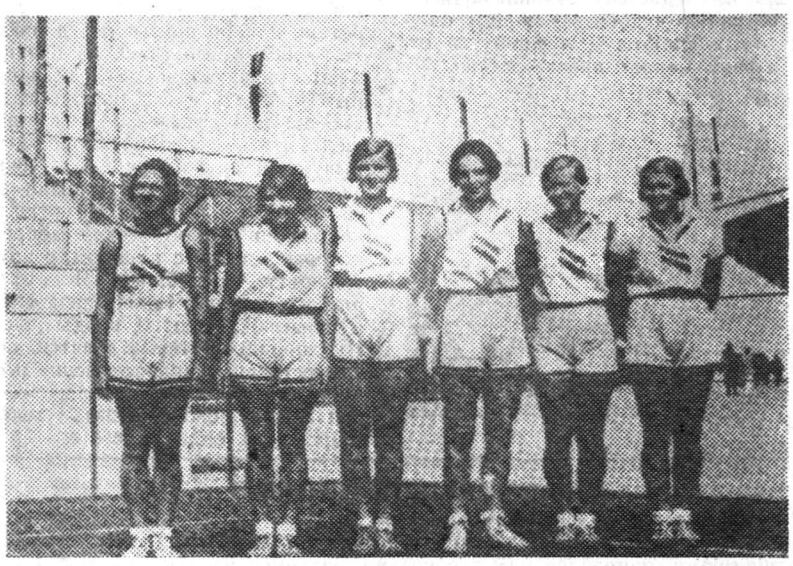

* Vispasaules studentu olimpiādē, Turīnā 1933. g.
No labās: Zigrīda Kūna — Ķēze, Johanna Ciekure, Alma Gailīte, Violeta Eversa, Erna Eltermane, Alise Gailīte.

1939. gada augustā starptautiskajā sieviešu basketbola turnīrā Ričionē, Itālijā, Latviju reprezentēja atkal US vienība. Turnīrā piedalījās vēl divas itāļu vienības un pa vienai no Šveices un Lietuvas. Turnīrs beidzās, latvietēm iegūstot pirmo vietu. Tas notika vienu dienu priekš 2. pasaules kara sākuma!

Okupācijas gados pajuka spēcīgā US sieviešu vienība, bet basketbola popularitāte palika dzīva. Pēckara gados izaugusi jauna paaudze, kas starptautiskās sacensībās atgādina, ka Latvijas zemē aug spējīgas basketbolistes. Sporta vēstures annālēs latviešu basketbolistes ir godam pārstāvētas!

ALMA ŠULCA
(saīsināti no laikraksta «Universitas» Nr. 63.)

Ar ko var aizstāt visas zāles?

Pirms 200 gadiem franču ārsts Tiso teicis, ka ar kustībām var aizstāt visas zāles, bet visas pasaules zāles kopā nespēj aizstāt kustības. Laiks iet, bet šī atziņa nenoveco.

Ilgu laiku mēs esam dzīvojuši, redzot tikai savas valsts sasniegumus ur citu trūkumus, neņemot vērā daudzus būtiskus faktorus. Tagad konstatējam — mūsu vidējais dzīves līmenis ir daudz zemāks nekā citās attīstītās valstīs. Tagad dzīvojam slikti, galvenais — nepareizi. Ir jāsaprot, ka jāmācās saglabāt sabiedrības lielāko bagātību — cilvēku veselību. Jāņem vērā, ka mūsdienu ekoloģiskā situācija ir sasniegusi sevišķu bīstamības pakāpi, turklāt iespējas tai mainīties uz slikto pusi ir lielākas kā uz labo. Līdz ar to prasības pēc pilnīgi veseliem, norūdītiem, fiziski trenētiem un psihiski noturīgiem cilvēkiem nākotnē vēl palielināsies. Tādēļ, lai iegūtu fizisku izturību, pašreiz neaizstājama ir regulāra fiziskā slodze.

Salīkusi mugura, iekritis krūšu kurvis, vāji attīstīta ķermeņa muskulatūra — vai tāds drīkstētu būt nākošais Latvijas Republikas jurists? Negatīva attieksme pret fizisko audzināšanu un sporta pasākumiem — vai tāda būtu pieļaujama skolotājam? Regulāri darba kavējumi slimības dēļ — vai tie būtu attaisnojami talantīgam fiziķim, ekonomistam, biologam vai kādas citas nozares jaunajam speciālistam?

Jūs teiksit — tas taču neattiecas uz mums! Diemžēl attiecas gan, uz jums — LU studenti, arī uz mums Fiziskās audzināšanas katedras pasniedzējiem. To apliecina studentu poliklīnikas un katedras kolektīva iegūtie rezultāti:

1) tikai 79% no I kursa studentiem, iestājoties LU, nokļūst pamata veselības grupās, katrs piektais I kursa jurists nodarbojas kādā no speciālajām medicīniskajām grupām, 34,9% no I kursa kontingenta ir reģistrētas hroniskas saslimšanas (miofija, gremošanas trakta slimības, sirds -asinsvadu sistēmas darbības traucējumi u. c.) strauji pieaug sagatavošanas un speciālo medicīnisko veselības grupu studentu skaits Bioloģijas un Ģeogrāfijas fakultātē;

2) 1989./90. m. g. 1. semestrī organizētās pirmā kursa fiziskās sagatavotības pārbaudes sacensības parādīja, ka 23,7% praktiski veselo studentu — šī sagatavotība ir neapmierinoša. Bet vāja fiziskā sagatavotība — tas nozīmē nepietiekošas ātruma (30,9%), izturības (15.5%), spēka (24,5%) īpašības, nepietiekošas darba spējas, apgūstot savu specialitāti un uzsākot praktisko darbību tajā. Šajā reālajā situācijā mēs nedrīkstam padoties bezdarbībai (mazkustībai).

Mazkustība — tas ir visa organisma sistēmu funkcionāls nogurums, jo muskuļu bezdarbība traucē arī citu organisma sistēmu funkciju pareizu regulāciju.

Mazkustība — tas ir paātrināts sirds ritms un tam sekojošs sirds funkcionālo spēju trūkums.

Mazkustība — tas ir paātritonusa vājums, nepareiza stāja, slikts ārējais izskats, nepietiekoša izturība ikdienā.

Mazkustība — tas galu galā ir rakstura vājums, nespēja pārvarēt viscilvēciskāko no cilvēka īpašībām — slinkumu.

Bet pārvarēt to var tikai šādi — saprast, ka fizkultūras nodarbības, fizisks darbs, un fiziski vingrinājumi sekmē pilnvērtīgu fizisko attīstību, saprast tūlīt, šodien un neatlikt nodarbības uz rītdienu.

Fiziskās audzināšanas katedras vecākā pasniedzēja
DZINTRA ZAULA

TEET KUUSMAA

UNIVERSITĀTES TŪRISTU KLUBS PAVASARĪ

Atzinīgi novērtējot savu darbu ziemas turādes organizēšanā, Universitātes Tūristu klubs savā pusgada Kopsapulcē nolēma:

1) atvērt LU TK tūrisma inventāra nomas punktu LU fiziskās audzināšanas katedras sporta bāzes paspārnē «Argo» ar darba laikiem: pirmdien, otrdien, ceturtdien, piektdien no plkst. 15-iem līdz 19-iem un sestdienās no plkst. 10-iem līdz 12-iem, piedāvājot LU studentiem un darbiniekiem nomāt pārgājienu veikšanai guļammaisus, paklājiņus, teltis, ūdenstūrisma un kalnu tūrisma inventāru, bet fizkultūriešiem futbola, basketbola, volejbola bumbas, velosipēdus, skeitborda dēļus . . .;

2) novēlēt saulainu laiku LU TK Karakuma turādes dalībniekiem (28.03.—25.04.),

3) organizēt maza apjoma veloturādi un kājnieku turādi laikā no 17.04.—10.05. Krimas pussalā,

4) ņemt dalību ūdenstūristu pavasara rallijā «Kursas pavasaris» (28.04.—2.05.),

5) uzaicināt visus LU tūristus piedalīties 12.—13. maijā Ķegumā LU Tūristu dienā,

6) atsaukties uz Polijas Krakovas pilsētas ūdenstūristu uzaicinājumu piedalīties tradicionālajā Dunajecas ūdenstūrisma rallijā no 10.—17.06., uzdodot LU TK autotūrisma un ūdenstūrisma sekcijām noorganizēt 30 dalībnieku (viena komanda) startu rallijā. Komandā vēl visas vietas brīvas . . .

Izziņas LU TK Raiņa bulvārī 19, desmitajā istabā vai pa tālruņa numuru 22 31 14.

Visā nopietnībā — LU TK PREZIDENTA KANCELEJA.

Sveicam!

Marta beigās notika pirmais atklātais Latvijas čempionāts šautru mešanā tautas un starptautiskajā klasē, kā arī draudzības sacensības ar PSRS ārlietu ministrijas sporta kluba komandu. Komandu sacīkstē (komandā 4 vīrieši un viena sieviete) uzvaru izcīnīja viesi — 3:2. Individuālajā čempionātā tautas klasē uzvaru izcīnīja R. Vītiņš («Latvijas gāze»), bet starptautiskajā klasē viesis no Maskavas — Buzdins. Abās klasēs otro vietu izcīnīja LU Fizikas un matemātikas fakultātes students EGILS VĪTOLS.

Redaktora v. i. ILZE BRINKMANE

Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības RA «Poligrāfists» 4. cehā Rīgā, Akas ielā 5/7.
Tirāža 1500 eks., augstspiede. Redakcijas adrese: pasta indekss 226098, Raiņa bulv. 19, 121. ist., 3. stāvā, tālr. 222944.

«Университатес авизе» («Университетская газета»), издание Латвийского университета. На латышском и русском языках.
Адрес редакции: 226098, г. Рига, бульв. Райниса, 19, 3 этаж, комната 121. Телефон 222944.

A-347